

O naší dědině psalo se zase jednou v novinách. Totiž, o naší dědině právě nikoli — tak na to hledí jen naivní
 5 místní patrioti, kteří se bojí, že jim letní byty zůstanou nepronajaty, anebo chytráčkové, kteří chtějí hodně zakaliti vodu, aby v ní mohli lovit pro svou partaj. Psalo se jen o několika místních voličích klerikálních, voličích dr. Dolanského.

10 Psalo se o lidech, kteří jsou leckde a všude stejní, stejně neurvalí, stejně zíšní, stejně podvodní. Nemají náboženství, natož politického přesvědčení, jsou to prostě klerikální voliči. Tím je řečeno vše. Před volbou těší se na chlast a guláš, po volbě čekají takovou neb onakou odměnu. U nás
 15 čekali, že dr. Dolanský stane se přisedícím zemského výboru, a byli velmi zarmouceni, když fešáckému právnímu zástupci starobrněnského kláštera sklaplo.

O těchto lidech se tedy psalo, právem psalo. Nikoli o naší dědině: bývám první její obhájce, když ji někdo haní, po-
 20 něvadž ji zná toliko zdálky nebo jako nedělní turista. Je to krásná dědina a k její chvále dá se říci mnohem více než k její haně. Že má chyby, to je tak přirozené, poněvadž všechno má nějaké chyby, každá obec, každá věc, každý člověk.

25 Naše dědina má tu chybu, že má trochu blízko Brno, blízko Brno germanizující, Brno korumpující prodejnou politikou jistých a známých živlů, Brno všelijakých radů, Brno národních bastardů. Ale ani to není chyba zcela beznadějná, aspoň od té doby, co toto Brno jest pod vydatnou
 30 a nemilosrdnou kontrolou, které neubývá a která bohdá k prospěchu celé Moravy poroste.

Miluji naši dědinu tedy, třebaže se vyhýbám velmi jejím lidem. Jsou z nejbližší stráně ostatně tak malincí, milosrdného skutku hodní, neškodní, za jeden krásný den zapomenutelní. Trochu slunce a dobré nálady stačí, aby
 35 člověk tu viděl nejen ty řady spravedlivých, ale i nejednoho

z těch, kteří se zdají špatní a zlí, jako beránka, beránka poněkud zkaženého ovšem, ale nevinného.

Je tu opravdu málo lidí skutečně zlých; je-li tu však mnoho zkažených, sluší se vinu hledati — poněkud dále, až tam, kde v této zemi tryskají dosud vysoko prameny vědomé a ryzí zlotřilosti. Stane se něco ošklivého, člověk se 5
otřese odporem; ale pomine ošklivost, pomine hněv, počneš se dívati hlouběji a nakonec řekneš si: mizerů rodí se tak málo, většina těch, kteří jsou v cestě ušlechtlejšímu životu národa, jsou jen svedení.

Život by byl strašlivé peklo, kdyby mizerů rodilo se mnoho. Život byl a je všude strašlivé peklo, kde mizerové vládnu bez vydatné kontroly. Víme to z historie, vidíme to i dnes ještě leckde. Víme to z vlastních dějin našich. Mizera má hroznou moc. Nejen protože vystupuje pravidelně v rouše beránčím a dovolává se nejvyšších sankcí, 10
nýbrž a hlavně protože předem dovoluje všechno svým přívržencům. Je veliký, temný stín, pod jehož záclonou daří se všem zločinům jako v pařeništi.

Proto veškera očistná, osvětová a kulturní práce musí si hleděti více mizerů než svedených, více pramenů zlotřilosti než těch, kteří z nich ze slabosti nebo nevědomosti pijí. Odstřelíme-li jednoho mizeru, zasypeme-li jeden pramen mravní zhouby, zaženeme-li světlem jeden stín táhnoucí se po kraji, vysvobodíme sta a tisíce svedených z otroctví 20
zločinu.

A tohle vlastně, nic jiného, děje se dnes na Moravě, v této idylické a vzorné kdysi zemi, která idylicky a vzorně hnila jako zemáky zapomenuté ve sklepe. Pokrokový svět náš není jistě bez chyb, jako nic není bez chyb, ale kdyby jich 30
měl i stokrát více, než jich má, dokud bude činiti to, co dnes činí, a aspoň tak, jak to dnes činí, že zřetelným prstem ukáže vždy na pravý pramen zlotřilosti, dobře bude Moravě. Bláznivý jek mizerů, jejichž slovník právě u nás vyčerpává až z nejhlubšího dna veškeru pomyslnou sprostotu a surovost, již sám o sobě dokazuje, že Morava je na dobré cestě 35
a poslední shnilé zemáky jdou ze sklepa ven.

Děj se co děj, jen když prst zřetelně ukáže na pravé místo.

Že povstává z toho bouře? Povstává tedy bouře. Není-li to pravda o každém národě, je to jistě pravda o národě českém: že nám v bouři vždycky dobře bylo a že v krotké své sezóně dopracovali jsme to až k „pozitivním politikům“ a Švihům.

Jsou lidé zcela dobří, kteří se bojí boje a vřavy; je to jejich povaha. Jiní by bojovali, kdyby vojna dala se vésti v bílých glazé rukavičkách; ti zapomínají, že nejlepší rukavičkou na světě je čisté svědomí, víra v sebe, krása úlohy.

Má-li vřava takový krásný smysl jako nynější několikaletá již vojna moravská, cítíme-li, že při ní nejde o nic menšího než o vysvobození české země z drápů mizerů pod sluncem nejbídnějších, kteří se domnívali, že tu jsou pro věky doma — och, jakou líbeznou hudbou je skřek bitek, jakým štěstím moci zúčastniti se jich, i když člověk je přitom nucen například přeskakovati lejna vysezená v rožáku na brněnském Dominikánském náměstí.

Ty prsty, ukazující statečně na pravé zřídlo národních chorob, ty jsou předpokladem národního zdraví. Dobře je národu jen tehda, najde-li každá nemoc jeho takový lékařský prst, který se nespokojuje s důsledky, nýbrž hledá a zřetelně obnažuje příčinu. Proto je zcela v pořádku, že například po aféře Švihově neizoluje se jeho skutek jako nepochopitelný a nesouvislý zjev, že se považuje za důsledek, ještě k tomu tak dlouho a hanebně a vlastizrádně utajovaný. Je zcela v pořádku, že si říkáme: Šviha byl špicl, Kramář je vlastizrádce — nikoli ovšem onoho druhu, jež Národní listy vídávaly v každém pořádném člověku —, a že tvrdíme: vinen je ten, kdo první přistavil žebřík k jisté zadní části drahé Austrie, kdo učil české lidi měsíček na nás vystrčený považovat za blahosklonný úsměv, kdo učil české lidi lézt po žebříku vzhůru, do — tepla. Šviha neprovedl nic jiného, než že nerozeznal, kdy je radno přestati lézt, kdy přestává politika placená z dispozičního fondu a počíná špiclovské řemeslo.

Podobně — je-li dovoleno srovnávati malé věci s velikými — je na místě takový k prameni ukazující prst například, i když voliči dr. Dolanského provedou nějaký násilnický

kousek. Je nutno říci, že to byli tedy klerikální voliči, je nutno po tisícáté opakovati, že příslovečná neurvalost klerikálů je právem příslovečná. Každý sebemenší paprsek, jímž se osvítl stín hubící zemi, je prostě dobrý. A každý obnažuje kousek zdroje zlotřilosti, odvrací pozornost od svedených k svůdcům. 5

Vím, slyšel jsem to do omrzení od tichošlápků a povrchních soudců, že se říká: Dokud jste dali klerikálům pokoj (tj. dokud jste je nechali vládnout), nebyli tak bídní a suroví. Jaká to logika! Jako by mor byl morem teprve, když se z člověka svlékne košile a obnaží se jeho vředy. Jako by mizera počal býti mizerou teprve, když odloží beráncí roucho a stane se „žurnalistou“ na Dominikánském plácku. K vrhnutí je logika tohoto druhu „objektivních“ lidí. 10

Prst sem! Prst znova a stále! Zásluhou antiklerikálního odporu spatřila celá země, jak vyhlízejí nazí, a mohla z toho, čeho viděla, že jsou schopni veřejně, poznati, čeho jsou schopni tajně, co konají proti tělu i duchu, když jsou nekontrolováni. O tom, jak zásluhou téhož odporu stavění jsou lidé pěkně napravo a nalevo, jak se sluší a patří, a o jiných úspěších probuzené Moravy ani nemluvím. Jen hlupák může viděti zlaté časy v přítmi, které halilo Moravu, dokud klerikálové nebyli vytaženi na světlo. 15

Jeden z oněch voličů dr. Dolanského řekl: „Dříve když někdo dostal několik facek nebo kopanců, spolkl je, a bylo dobře. Teď se z toho udělá vražedný útok.“ Dříve, ano dříve, to byly zlaté časy! Bavorští klerikální sedláci mají je dosud. Na jednom přeraženém žeburu jim věru nesejde. Dříve! To žil nekontrolovaný klerikální lid, který v míru a bázni boží rozbíjel si hlavy a vyrážel zuby. Kde jsou ty krásné časy! 20

Po tomto „dříve“ stýská se neurvalcům stejně jako jejich pastýřům, ale pranic se po něm nestýská řádným lidem, kteří jsou snad hrdi na výsledky své osvětne práce, ale nikoli na boule utržené v hospodské rvačce, a kteří nepochybují o tom, že vrátiti klerikálům moc znamenalo by vrátiti se k systému přerážených žeber a jiných krásných věcí ještě ušlechtilejších — — — 30

Ale jakže je tomu tedy s tím mým řádem? Ze skromnosti ponechal jsem si to až na konec.

Takhle to je: Když se tedy mluvilo v novinách o té naší dědině, dovolil jsem si malým prohlášením ukázati docela maličko prstem v pravý směr, od svedených ke zdroji zlo-
5 třílosti. Řekl jsem, že věci nehezké pásou u nás klerikální voličové.

Za to dostal jsem řád. Krásný řád nejčistší ražby. Medaili, kterou, kdybychom žili v romantičtější době, připjal
10 bych si na kabát a chodil bych s ní všude, kam noha mne vede.

Pro jiného byla to jen líbezná lokálka ve Dnu, pro mne je to řád. Blažící a ješitnost mou burcující vyznamenání. Řád Černého Potkana! Nejsem sice první, jemuž byl udělen,
15 ale jaká radost, jaká pýcha, jaká sláva, že jsem mezi těmi, jimž byl udělen, že jsem konečně mezi nimi! Konečně! Co jsem se po něm natoužil, navzdychal, jak daleko zdálo se mi býti k němu, jak mi zářil z dálky! Teď jej tedy konečně mám. Och, jak je krásný, jak svítí, září a žhne!

Jest ovšem pravda, že v onom obsáhlém a delikátním listě, na jehož nehodný papír kanou vzácné perly ducha Šrámkova, Maškova a jiných brněnských slovutností, byla již někdy nějaká pochvalná zmínka o mně nehodném, ale
20 řád, nečekaný, a přece tak vroucně kýžený řád dostal jsem až — myslím, v úterý dne 10. března 1914 to bylo.

Už mne teď skutečně záda bolí od toho, jak vzpřímen nyní chodím, hrdě vzpřímen, tvář má je jeden jas a oko mé jedna radost. Och, mám tedy, mám Řád Černého Potkana!

Jediná věc kazí mi poněkud radost, dusí jásos mého nitra. Řád za pouhé maličké prohlášení, není to mnoho? Mám pocit vyznamenání nedosti zaslouženého, mám výčitky svědomí a říkám si: Mrhals čas klábosením o literatuře,
30 o umění, o lesích a rybách, ale teď dostals pokyn, šlechetný pokyn, abys konal užitečnější věci. Je nutno, abys ukázal se hodným takového vyznamenání.

A tak zároveň s tím, že jsem si dal tisknouti navštívenky, S. K. N., rytíř Řádu Černého Potkana, umínil jsem si

onehda svatosvatě, že si nedám ujíti příležitosti, která mi poskytne možnost osvědčiti se vděčným.

P. S. Gratulace se s díky odmítají. Dejte místo toho dvacetihalěr na Matici.